

AINEOPETUSSUUNNITELMA

MUSIIKIN

PERUSTEET

PIRKAN OPISTO Musiikin taiteen perusopetus / Pirkan musiikkiopisto

Tämä aineopetussuunnitelma koskee Pirkan opistossa annettavan musiikin taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta lyömäsoitinten soiton osalta.

Yleistä

Musiikin perusteiden uusien tasosuoritusten sisältöjen ja arvioinnin perusteiden laatimisessa ovat lähtökohdana olleet käytännön musisoinnin tarpeet. Sisältöjä on pyritty muokkaamaan niin, että musiikin perusteiden opetus toisaalta tukisi oppilaan instrumenttiopintoja ja valmistaisi häntä mahdollisia jatko-opintoja varten, toisaalta loisi edellytyksiä ja rohkaisi elämänikäiseen musiikkiharrastukseen. Tasosuoritusohjeet on laadittu ensisijaisesti länsimaiseen taidemusiikkiin painottuvaa musiikiopetusta varten.

Keskeistä

Musiikin perusteiden tasosuoritusohjeet kuvaavat perus- ja opistotason sisältöjä ja arvioinnin perusteita. Opetuksen suunnittelussa on tarkoituksenmukaista huomioida oppilaiden kehitysvaihe: opintojen alkuvaiheessa on suotavaa lähteä liikkeelle oppilaan omista lähtökohdista, esimerkiksi eriyttämällä opetusta oppilaiden soittimien mukaan. Osa oppisisällöstä on tarkoitus oppia hallitsemaan perusteellisesti, osaan tutustutaan yleisluontoisemmin.

Opetuksen sisältö puolestaan ohjaa suoritusten sisältöä, ei päinvastoin. Musiikin ja musisoinnin käytännön tulee olla elävä osa opetusta. Oppilaiden omaa ohjelmistoa voidaan opetuksessa käyttää monin eri tavoin sekä opittavien käsitteiden havainnollistajana että erilaisten analyysi- ja kuuntelutehtävien materiaalina. Soitto-, kuuntelu- ja analyysitehtävinä on suositeltavaa käyttää monipuolisesti aitoja musiikkiesimerkkejä: klassisia teoskatkelmia ja tuttuja lauluja (kansan- ja lastenlauluja, iskelmiä jne.), mutta myös esimerkiksi oppilaiden omia sävellyksiä. On tärkeää rohkaista oppilaan omaa tekemistä ja ohjata monipuoliseen muusikkouteen - säveltämiseen, sovittamiseen, yhteismusisointiin.

Suoritus

Suoritus voidaan tehdä useampana osasuorituksena lukuvuoden tai opiskelun aikana. Oppilaan taitojen arviointi voi perustua osittain myös oppilaan tuntityöskentelyyn, ja suoritukseen on mahdollista sisällyttää portfolio, joukko opintojen kuluessa itsenäisesti suoritettuja tehtäviä. Suorituksen arvioivat opettaja ja kollega, jolla tulisi olla opetuskokemusta musiikin perusteista. Kollega on läsnä suullisessa suorituksessa ja tutustuu kirjallisiin tehtäviin. Erillistä valmistautumisaikaa ja -tilaa ei suullisen suorituksen tehtäviä varten tarvita: tehtävät ovat pääsääntöisesti ennalta valmistettuja tai niitä ei valmistella. Musiikin peruskäsitteiden hallitsemista opettaja voi tarkistaa suullisesti tai kirjallisesti opetuksen yhteydessä.

Arviointia koskevat ohjeet on jaettu kolmeen osaan: 1) musiikin peruskäsitteet, musiikkianalyysi & harmonia kirjoitus, 2) säveltapailu ja 3) musiikin historiallinen ja tyyllinen tuntemus.

Suosittelavaa on, että opettaja joka tapauksessa arvioi erikseen kunkin osa-alueen ja antaa niistä palautetta oppilaalle.

On mahdollista suorittaa musiikin perusteiden oppimäärä tai osia siitä osallistumatta opetukseen. Tällöin opettaja voi kuitenkin harkintansa mukaan arvioida oppilaan osaamista laajemmin ja sisällyttää suoritukseen esimerkiksi portfoliotehtäviä.

MUSIIKIN PERUSTASO / MUSIIKIN PERUSTEET 0

Tavoite

Musiikin perusteiden valmennuskurssi, joka on tarkoitettu ensisijaisesti 7- ja 8-vuotiaille. Kurssin aikana opetellaan musiikin perusteiden perusasioita. Näitä ovat mm. nuottien alkeet, diskantti- ja bassoavaimien piirtäminen, opetellaan erilaisia rytmejä ja niiden aika-arvoja sekä kuunnellaan duuri- ja mollin eroja. Kurssin aikana lauletaan ja soitetaan paljon. Musiikkisatujen avulla opitaan hahmottamaan musiikista erilaisia muotoja. Piirretään mielikuvia musiikista. Suoritus on aktiivinen osallistuminen lähiopetukseen.

MUSIIKIN PERUSTASO / MUSIIKIN PERUSTEET 1

Tavoite

Kurssin tavoite on säveltapailupainotteisesti parantaa oppilaiden musiikin luku- ja kirjoitustaitoa, musiikin hahmottamista sekä musiikin historian ja tyylien tuntemusta. Pyrkimyksenä on itse tekeminen, suunnittelu ja toteutus sekä elämyksellisesti että kokonaisvaltaisesti kunkin oppilaan instrumentit mahdollisuuksien mukaan huomioiden.

1. Nuottien ja taukojen aika-arvot (koko-, puoli-, neljäsosa- ja kahdeksasosa)
2. Diskantti- ja bassoavain.
3. Säveltasot: pieni-2-viivainen
4. Asteikkojen (2#, 2b asti, luonnollinen molli) laulaminen, kirjoittaminen, tunnistaminen
5. Intervallit 1-8 (ei laatuja).
6. Tavallisimmat tahtilajit (2/4-4/4, mahdollisesti myös 5/4).
7. Yksi- ja moniäänisiä lauluja, melodian kirjoittamista (ja korvakuulolta soittamista).
8. Omien sävellysten/sovitusten luominen ja esittäminen.
9. Säestyssointujen luominen helppoihin kappaleisiin.
10. Musiikin muotorakenteisiin tutustuminen.
11. Dynamiikka.
12. Musiikkiterminologiaa ja -sanastoa ryhmän / opettajan valinnan mukaan.

13. Musiikin historiaa: lauluääniin tutustuminen (nais- ja miesäänit, kuorot), musiikin eri tyyllilajeihin tutustuminen (klassinen musiikki, lastenlaulut, kansanmusiikki, populaarimusiikki).

Kurssi toteutetaan portfoliotehtävien muodossa. Prima vistat on jokaisessa Mupe

1–4-kursseista. Näiden lisäksi myös valmisteltavia melodioita ja rytmejä. Päätösarviointi Mupe 4 suorituksen jälkeen.

MUSIIKIN PERUSTASO / MUSIIKIN PERUSTEET 2

Tavoite

Tavoitteena syventää aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Oppilaita rohkaistaan luomaan sekä esittämään omia sävellyksiään, sovituksiaan. Pyritään osallistumaan erilaisiin esiintymistilanteisiin.

1. Nuottien ja taukojen aika-arvot (1/16-osa, synkoopit).

2. Säveltasot: suuri–4-viivainen.

3. Asteikot (4#, 4b asti, eri mollit).

4. Intervallien laadut (kirjoitus ja tunnistus): 1-8 + laadut. Kuulonvaraisesti: 1-8 (Pu ja S).

5. Ylinouseva ja vähennetty sointu (aiempien D ja M lisäksi).

6. Musiikkiterminologiaa ja -sanastoa.

7. Oman soittimen käyttö sovitus- ja sävellysprojekteissa.

8. Soittimiin tutustuminen. Eri orkesterityyppeihin tutustuminen.

9. Musiikin eri tyyllilajeihin tutustuminen (kansanmusiikki, populaarimusiikki jne.).

Kurssi toteutetaan portfoliotehtävien muodossa. Prima vistat on jokaisessa Mupe

1–4-kursseista. Näiden lisäksi myös valmisteltavia melodioita ja rytmejä. Päätösarviointi Mupe 4 suorituksen jälkeen.

MUSIIKIN PERUSTASO / MUSIIKIN PERUSTEET 3

Tavoite

Tavoitteena syventää aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. Musiikin historialla aiempaa vahvempi painotus. Oppilaita rohkaistaan luomaan sekä esittämään omia sävellyksiään, sovituksiaan. Pyritään osallistumaan erilaisiin esiintymistilanteisiin.

1. Säveltasot: subkontra–5-viivainen.

2. Koko kvinttiympyrä (7#, 7b).

3. Intervallit (kirjoitus ja tunnistus): 1-13. Kuulonvaraisesti: 1-8 (Pu, S, p, tritonus).

4. Sointuasteet (kirjoitus ja tunnistus): perusmuodot ja kolmisointujen käännökset, septimisointu (kääntämätön).

5. Tavallisimpiin lopukkeisiin tutustuminen.

6. Äänenkuljetussäntöihin tutustuminen.

7. Muotorakenteisiin tutustuminen.

8. Syvempi tutustuminen barokkiin ja klassismiin ja suomalaiseen musiikkiin.

9. Eri aikakausien musiikin tunnistaminen kuulonvaraisesti.

10. Edelleen musiikin eri tyyllilajit.

Kurssi toteutetaan portfoliotehtävien muodossa. Prima vistat on jokaisessa Mupe

1–4-kursseista. Näiden lisäksi myös valmisteltavia melodioita ja rytmejä. Päätösarviointi Mupe 4 suorituksen jälkeen.

MUSIIKIN PERUSTASO / MUSIIKIN PERUSTEET 4

Tavoite

Tavoitteena on syventää aiemmin opittuja asioita ja valmentaa oppilaat perustason päättösuoritukseen. Oppilaiden omia projekteja mukana opetuksessa. Kurssin aikana järjestetään oppilaiden oma sovitus- / sävellyskonsertti mahdollisuuksien mukaan.

1. Transponointi- ja sovitustehtäviä.

2. Tutustuminen itämaiseen molliin, kromaattiseen, pentatoniseen ja kokosävelasteikkoon sekä moodeihin.

3. Kolmi- ja nelisointujen käyttö analyttisesti sekä tunnistus- että

sovitustehtävissä. Sekä reaalisoinnut että astemerkinnot.

4. Muotorakenteet myös laajemmista teoksista (mm. kuunnellen).

5. Musiikin historiassa kerrataan aiempia tyylikausia ja tutustutaan romantiikkaan, impressionismiin, ekspressionismiin, usklassismiin, elektroniseen musiikkiin, Darmstadtin koulukuntaan sekä 2000-luvun musiikkiin (+renessanssiin).

6. Eri aikakausien musiikin tunnistaminen kuulonvaraisesti.

Kurssi toteutetaan portfoliotehtävien muodossa. Prima vistat on jokaisessa Mupe

1–4-kursseista. Näiden lisäksi myös valmisteltavia melodioita ja rytmejä. Päätösarviointi Mupe 4 suorituksen jälkeen.

MUSIIKKIOPISTOTASO / MUSIIKIN PERUSTEET 5

Syksy: keskiaika ja renessanssi

Kevät: barokki (kaikki mitä tehdään pohjautuu näihin ajanjaksoihin)

Tavoite

1. Kvinttiympyrän kertaus. Asteikot.

2. Moodit.

3. Intervallit 1-15

4. Kolmi- ja nelisoinnut käänöksineen.

5. Hajasävelet.
6. Barokin pienoismuodot.
7. Harmoniaoppi: kääntämättömät kolmisoinnut.
8. Kadenssin I–IV–V7–I soitto pianolla (2#b tai 4#b asti). Myös reaalisoinnuista.
9. Harmonian kuuntelua = elmu: sävellajiin kuuluvat soinnut, ei käännöksiä.
10. Melodia- ja rytmidiktaatteja.
11. Musiikin eri aikakausien (keskiaika, renessanssi, barokki) tunnistaminen kuuntelemalla. Oppilaat opettelevat 10 laulun ja 10 rytmien ohjelmiston, joka käydään jokaisen kanssa henkilökohtaisesti läpi keväällä (arpomalla valitaan 1 laulu ja 1 rytmi)

MUSIIKKIOPISTOTASO / MUSIIKIN PERUSTEET 6

Syksy: klassismi

Kevät: romantiikka (kaikki mitä tehdään pohjautuu näihin ajanjaksoihin)

Tavoite

1. Sointuanalyysissä: väldominantti ja modulaatio
2. Harmoniaopissa: kolmisointujen käännökset, V7.
3. Harmonian kuuntelussa: sävellajiin kuuluvat soinnut sekä käännökset.
4. Klassisminajan pienoismuodot (sekä sonaattimuoto).
5. Reaalisoinnut.
6. Kadenssejen soitto pianolla (2#b tai 4#b asti): I–IV–V7–I, I–II6–V7–I, I–II6/5–V7–I, I–N6–V7–I.
7. Melodia- ja rytmidiktaatteja.
8. Musiikin eri aikakausien (klassismi, romantiikka) tunnistaminen kuuntelemalla. Oppilaat opettelevat 10 laulun ja 10 rytmien ohjelmiston, jotka käydään jokaisen kanssa henkilökohtaisesti läpi keväällä (arpomalla valitaan 1 laulu ja 1 rytmi)

MUSIIKKIOPISTOTASO / MUSIIKIN PERUSTEET 7

Syksy: 1900-luvun musiikki

Kevät: kokoava kertaus em. aikakausista (kaikki mitä tehdään pohjautuu näihin ajanjaksoihin).

Tavoite

1. Harmoniaopissa: septimisoinnut jne.
2. Sointuanalyysissä: maantieteelliset soinnut ja napolilainen sekstisointu.

3. Reaalisoinnut (edelleen).
4. Kertauksena: barokin- ja klassisminajan pienoismuodot, sonaattimuoto jne.
5. Kadenssien soitossa sama kuin mupe 6:ssa (kertauksena).
6. Melodia- ja rytmidiktaatteja.
7. Harmonian kuuntelussa: nelisointujen käännöksiä, myös välidominanteja.
8. Kaikki musiikin aikakaudet ja niiden tunnusomaisia piirteitä kuuntelemalla.
  - Kurssi sisältää prima vista -laulun ja -rytmin. Tämän lisäksi on 10 melodian ja 10 rytmin valmisteltu ohjelmisto opeteltavana.